

andet Sted blandt en stor Deel af Thingets Medlemmer i et privat Møde, tillod jeg mig at gjøre Indvendinger derimod; jeg tillod mig at anføre, at, uagtet der var Meget, der talte for en Lovbestemmelse i den tilsigtede Retning, vilde der dog træde andre Ulemper frem deraf, som vilde gjøre det ønskeligt, at et saadant Forslag ikke blev til Lov, uden i Forbindelse med andre Bestemmelser.

Det har siden viist sig, at Thinget har indseet, at det er rigtigt, og jeg troer saaledes, at selv de dygtigste Medlemmer ville erkjende, at det ikke er let at foretage sige enkelte Reforme, naar man ikke har et Totalbillede af det Hele for sig; men, der har været flere Sager for af en lignende Væbskaffenhed. Jeg skal tillade mig at erindre om, hvorledes der for kort Tid siden, da der var Tale om Fæstets Overgang til Selveiendom, blev gjort opmærksom paa, at en saadan Lov ikke burde fremmes uden at andre Love samtidig fulgte med. Jeg anfører blot dette for at vise, at en mere omfattende Undersøgelse, en Undersøgelse, som ikke gaaer ud paa noget specielt Formaal, men som omfatter saavidt muligt den hele Tilstand blandt de ringere Classer, kunde være ønskelig. Men jeg veed, at der vil blive indvendt mod dette Forslag, at det er fultet saa almindeligt, at det omfatter Saameget, at det ikke let vil føre til noget Resultat (Hør! Hør!); jeg skal gjerne indrømme Rigtigheder heraf til en vis Grad, og jeg vilde heller ikke være kommen frem dermed, naar jeg ikke havde forudsat hos Thinget en Velvillie mod Sagen og en Bestræbelse efter at gjøre, hvad der staaer i dets Magt. Der er et gammelt Ordssprog, som siger: „hvorder er Hjertesrum, er der ogsaa Huusrum“; og jeg holder for, at, naar Thinget føler Varme for denne Sag, vil det ogsaa vide at overvinde de Vanskeligheder, som stille sig derimod. Jeg indrømmer, at denne Undersøgelse ikkun vanskeligt kan blive saa omfattende og alsidig, som det var ønskeligt, men jeg vilde nødig give Slip paa det Haab, at dens Resultat vilde kunne virke gavnligt paa de Lovforslag, der herefter maatte blive udarbejdede for Arbejderforholdene, og i alle Tilfælde skal jeg tillade mig at gjøre opmærksom

paa, at det vilde virke meget beroligende paa de Mænd, hvis Stilling vi her omtale, om en saadan Undersøgelse fandt Sted. Vi befinde os ikke i en saadan Rolighedstilstand, at vi tør sige, at enhver Bevægelse udenfor os vil gaae os forbi, vi tør ikke sige, at der er foregaaet saadanne Forandringer hos os, at Alles billige Ønsker ere opfyldte; vi ere efter forskellige Berlinger traadte ind i en ny Periode, vi have havt Krig, og det har forarsaget en større Virksomhed blandt de lavere Classer; vi have nu Fred, og det vil bevirke det Uheld for dem, at Fortjenesten efterhaanden vil synke ned igjen, idet der atter er flere Hænder, som tilbyde sig. Under saadanne Omstændigheder er det naturligt, at de spørge: bliver der da virkelig gjort Noget for os, Noget forskjelligt fra, noget Bedre end den foregaaende Tilstand frembød, eller ere vi overladte til os selv? Finder en saadan Undersøgelse Sted, er der altid Noget at knytte et Haab til, det viser altid, at der er Noget her, der tænker paa dem, og jeg troer, at det vilde være den bedste Afledning for Bevægelser, som Ingen veed, om og hvorledes de kunne opstaae. Hvad min personlige Formening om Sagen angaaer med Hensyn til Sammensættelsen af en saadan Commission skal jeg ikke undlade at bemærke, at jeg skulde ønske den sammensat saa talrig som muligt, fordi det Hverv, der foreligger, er overordentlig omfattende og vilde blive for byrdefuld, naar det ikke deles blandt flere; jeg skulde derhos ønske den sammensat af Thingets dygtigste Medlemmer med saa forskellige Anskuelser om denne Sag, som her findes, forat det Resultat, jeg skulde ønske at maatte fremgaae deraf, ikke skulde blive noget enkelt Parties eller nogen eensidig Anskuelse. Vel kan jeg for mit Vedkommende have en Formening om, hvad jeg troer, at det kan lede til, og hvad jeg troer der bør efterstræbes, men jeg vil med Fornøielse undertaste mig det Resultat, en saadan Commission kommer til, naar jeg bliver overbevist om, at der er gjort hvad der kan gøres. Idet jeg saaledes har tilladt mig i Korthed at udvikle, hvad jeg troede, der kunde tale for et saadant Foretagende, skal jeg tillade mig at erindre om, at der er nu gaaet 3 Aar siden vi begyndte en nye Regjeringsbane, og der er